

| Базова інформація про дисципліну                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Назва дисципліни                                | Банківські операції                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Рівень вищої освіти / фахової передвищої освіти | Фахова передвища                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Галузь знань                                    | 07 «Управління та адміністрування»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Спеціальність                                   | 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Освітня програма                                | Фінанси, банківська справа та страхування                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Семестр                                         | 3 курс, II семестр                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Анотація курсу                                  | <p><b>Метою</b> викладання навчальної дисципліни є формування системи знань у сфері організації і технології здійснення комерційними банками пасивних і активних операцій, надання банківських послуг, а також про механізм регулювання діяльності комерційних банків з боку центрального банку.</p> <p>Основними <b>завданнями</b> вивчення дисципліни є вивчення завдань і функцій комерційного банку, методів проведення банківських операцій та надання банківських послуг, організації роботи з основних напрямків банківської діяльності.</p>                                                                                                                          |
| Сторінка курсу в MOODLE                         | <a href="http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=799&amp;notifyeditingon=1">http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=799&amp;notifyeditingon=1</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Мова викладання                                 | українська                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Лектор курсу                                    | к.е.н. Полях С.С.<br>канали комунікації:<br>СНД «Moodle»: повідомлення в чаті<br>E-mail: poljashonok@gmail.com                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Місце дисципліни в освітній програмі            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Освітня програма                                | <a href="http://csbc.edu.ua/documents/otdel/moop1_f.pdf">http://csbc.edu.ua/documents/otdel/moop1_f.pdf</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Перелік загальних компетентностей (ЗК)          | <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;</li> <li>- знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;</li> <li>- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</li> <li>- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Перелік спеціальних компетентностей (СК)        | <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування;</li> <li>- здатність здійснювати професійну діяльність згідно з чинним законодавством;</li> <li>- розуміння особливостей функціонування сучасної національної та світової фінансових систем та їх структури;</li> <li>- розуміння принципів організації фінансових відносин в різних сферах фінансової системи;</li> <li>- здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері</li> </ul> |

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                | <p>фінансів, банківської справи та страхування;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Перелік програмних результатів навчання</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- знати економічні категорії, закони, причиннонаслідкові та функціональні зв'язки, які існують між фінансовими процесами та економічними явищами;</li> <li>- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;</li> <li>- дотримуватися чинного законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень;</li> <li>- застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для вирішення професійних завдань;</li> <li>- вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності;</li> <li>- виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань;</li> <li>- демонструвати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень особистого професійного розвитку.</li> </ul> |

| <b>Опис дисципліни</b>                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Структура навантаження на студента</b>                   | <p>Загальна кількість годин – 120</p> <p>Кількість кредитів – 4</p> <p>Кількість лекційних годин – 28</p> <p>Кількість практичних занять – 28</p> <p>Кількість годин для самостійної роботи студентів – 64</p> <p>Форма підсумкового контролю – екзамен</p>                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Методи навчання</b>                                      | Словесні (лекція, пояснення, дискусії); наочні (інтерактивні презентації); практичні (проблемно-пошукові методи); аналіз ситуацій; робота у групах; мозкові штурми, навчальні ігри                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Зміст дисципліни</b>                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Тема 1. Види банків і порядок їх створення в Україні        | Історія розвитку банківської справи. Еволюція банківської справи України. Сучасні банківські системи світу. Види комерційних банків: за формою власності, за організаційно-правовою формою діяльності, за розміром статутного капіталу, за секторами ринку, діапазоном операцій. Активні і пасивні операції банків. Порядок реєстрації комерційного банку, ліцензування банківської діяльності. Економічні нормативи, що регулюють діяльність комерційних банків.           |
| Тема 2. Організація діяльності банку                        | Принципи діяльності банків. Функції банків. Організаційна структура банку та управління ним. Повноваження наглядової ради банку. Функції спостережної ради банку. Концепції управління діяльністю банку. Організація планування і контролю роботи банку. Оптимізація внутрішньобанківського управління. Порядок відкриття філій та відділень банку. Банківські об'єднання: порядок створення та їх типи. Реорганізація і ліквідація банку. Конкуренція в банківській сфері. |
| Тема 3. Операції із забезпечення фінансової стійкості банку | Сутність фінансової стійкості комерційного банку та способи її забезпечення. Економічні нормативи регулювання діяльності банків. Ліквідність та платоспроможність банку. Основні підходи щодо управління банківськими ризиками. Поняття та мета процесу управління банківськими ризиками. Організаційна структура ризик-менеджменту банку. Формування резервів для покриття можливих втрат банку від                                                                        |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | активних операцій. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Тема 4. Операції з формування ресурсів банку         | Склад і структура ресурсів комерційного банку. Капітал банку, його структура і формування. Функції власного капіталу банку. Статутний капітал, резервний капітал, спеціальні фонди і резерви, нерозподілений прибуток, субординований капітал. Аналіз власного капіталу банку. Оцінка вартості власного капіталу банку. Менеджмент капіталу банку. Депозитні операції комерційних банків. Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Види вкладів та їх характеристика. Умови депозитного договору. Депозитна політика банку. Стимули залучення депозитів. Формування зобов'язань банку. Аналіз зобов'язань банку. Методи управління залученими коштами банку. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Міжбанківський кредит. Механізми рефінансування комерційних банків Національним банком України. |
| Тема 5. Операції з обслуговування платіжного обороту | Характеристика платіжного обороту. Суть і принципи організації безготівкових розрахунків. Системи і законодавча база розрахунків в Україні. Відкриття і ведення банківських рахунків. Форми та способи безготівкових розрахунків.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Тема 6. Операції з готівкою                          | Суть і принципи організації готівкових грошових розрахунків. Загальна характеристика касових операцій банку. Види та порядок оформлення касових операцій. Здійснення касових операцій через банкомати. Загальні вимоги до організації діяльності банків з перевезення готівки та інших цінностей. Особливості зберігання грошових коштів у банку. Порядок вилучення з обігу та передавання для дослідження сумнівних банкнот та монет. Забезпечення касової роботи банку.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Тема 7. Кредитні операції                            | Сутність, принципи та функції кредиту, його роль в економіці. Форми та види банківського кредиту. Поняття і складові кредитної політики банку. Етапи процесу банківського кредитування. Кредитний ризик та методи управління ним. Форми забезпечення повернення банківських кредитів, їх поняття та загальна характеристика. Особливості формування резервів на покриття можливих втрат за кредитними операціями банку.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Тема 8. Операції з надання і погашення кредитів      | Порядок видачі і способи погашення кредитів. Плата за кредит та її диференціація. Етапи процесу кредитування. Форми забезпечення повернення банківських кредитів. Особливості кредитування сільськогосподарських підприємств. Особливості мікрокредитування. Кредити на споживчі потреби. Іпотечне кредитування. Консорціумне кредитування. Надання та погашення інвестиційних кредитів.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Тема 9. Операції з векселями                         | Характеристика та види векселів. Класифікація банківських операцій з векселями. Торговельні операції з векселями. Гарантійні операції з векселями. Розрахункові операції банків з векселями. Оформлення заборгованості векселями. Розрахунки з використанням векселів. Комісійні та довірчі операції з векселями. Виконання банками функції особливого платника (доміциляція векселів). Зберігання банками векселів клієнтів. Організація роботи з векселями в банку.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Тема 10. Операції з цінними паперами                 | Діяльність комерційного банку на ринку цінних паперів. Емісійні операції комерційного банку. Види акцій. Портфель                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | цінних паперів та управління ним. Посередницькі операції банку на фондовому ринку. Брокерські операції. Розрахунково-клірингові послуги. Депозитарні послуги.                                                                                                                                                                                    |
| Тема 11. Інвестиційні операції | Суть банківських інвестицій. Класифікація банківських інвестицій. Інвестиційна політика банку. Джерела фінансування банківських інвестицій. Інвестиційний портфель банку. Порядок формування інвестиційного портфеля банку. Оцінювання інвестиційних проектів. Оцінювання ефективності інвестиційних проектів. Інвестиційне кредитування банків. |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Тема 12. Операції банків з іноземною валютою | Іноземна валюта, визначення і види валютних операцій. Організація кореспондентських відносин з іноземними банками. Відкриття і ведення валютних рахунків. Посередництво банків у фінансових розрахунках між експортером й імпортером та їх кредитування. Неторговельні операції комерційних банків в іноземній валюті. Операції з торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку. |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Тема 13. Операції з надання банківських послуг | Характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг. Лізингові операції. Банківські гарантії та поручительства, механізм їх застосування. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги. Трастові послуги та їх надання комерційними банками. Факторингові та форфейтингові послуги. Операції з дорогоцінними металами. Фінансовий інжиніринг. |
|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### Політика дисципліни

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Політика відвідування                    | Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. |
| Політика щодо дедлайнів та перескладання | Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.                                                                                                                                       |
| Академічна доброчесність                 | У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.                                           |

#### Система оцінювання

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних, семінарських та інших видів занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати атестацію з предмету – 60 балів); підсумковий/ семестровий контроль, проводиться у формі заліку або іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

#### Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни

| Види навчальної роботи                            | Мак кількість балів |
|---------------------------------------------------|---------------------|
| М.к.р.(2 к.р. * 10 б.)                            | 20                  |
| Практичні завдання (_5_ тем* 4 б.)                | 20                  |
| Захист практичного завдання до самостійної роботи | 15                  |
| Презентація                                       | 5                   |
| Реферат                                           | 10                  |
| Екзамен                                           | 30                  |
| Всього                                            | 100                 |

| <b>Шкала оцінювання</b> |             |                                                             |
|-------------------------|-------------|-------------------------------------------------------------|
| <b>ECTS</b>             | <b>Бали</b> | <b>Зміст</b>                                                |
| <b>A</b>                | 90-100      | Бездоганна підготовка в широкому контексті                  |
| <b>B</b>                | 80-89       | Повні знання, міцні вміння                                  |
| <b>C</b>                | 70-79       | Хороші знання та вміння                                     |
| <b>D</b>                | 65-69       | Задовільні знання, стереотипні вміння                       |
| <b>E</b>                | 60-64       | Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах |
| <b>FX</b>               | 35-59       | Слабкі знання, відсутність умінь                            |
| <b>F</b>                | 1-34        | Необхідний повторний курс                                   |

## Список рекомендованих джерел

### Основна

1. Банківські операції [Текст]: підручник / О. В. Дзюблюк, Я. І. Чайковський, Н. Д. Галапуп та ін.; за ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2019. – 696 с.
2. Банківські операції [текст]: навч. посіб./ Н.І.Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П.Владика – Дніпро: Пороги, 2017. – 410 с.
3. Банківські операції [Текст]: підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. А. М. Мороза. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2018. – 608 с
4. Банківська система /навч. посіб./ (Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко- Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.
5. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: / В.І. Варцаба, О.І. Заславська. Навч. посібник. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 364 с.
6. Прасолова С. П. Банківські операції [Текст] : навчальний посібник та практикум / С. П. Прасолова, О. С. Вовченко. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 568 с.

### Допоміжна

1. Банківські операції [Текст]: підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренєва; за ред. В. І. Міщенка, Н. Г. Слав'янської. – [2-ге видання перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2016. – 727 с.
2. Васюренко О. В. Банківські операції [Текст]: навч. посібник / О. В. Васюренко. – К.: Т-во «Знання», 2016. – 311 с
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
4. Про іпотеку: Закон України від 05 червня 2003 р. № 898-III. (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/898-15>
5. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2374-111. (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
6. Про заставу: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2654-XII (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>
7. Про організацію формування та обігу кредитних історій: Закон України від 23.06.2005 р. № 2704-IV (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>
8. Про платіжні системи та переказ грошей: Закон України від 05.04.2001 р. № 2346/III. (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
9. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560- ХН. (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
10. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України : Постанова Правління НБУ від 04.07.2018р. № 75. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18>
11. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 516. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>
12. Фрост С. Настольная книга банковского аналитика: Деньги, риски и профессиональные приемы: [пер. с англ.] / С. Фрост. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2006. – 672 с.
13. Spong Kenneth. Banking Regulation: Its Purposes, Implementation, and Effects [Text] / Kenneth Spong. – Division of Bank Supervision and Structure, Federal Reserve Bank of Kansas City, 2005. – 258 p.